

Tweede Kamer
Aan de leden van de Vaste Kamercommissie OCW
Aan de leden van de Vaste Kamercommissie SZW

Houttuinlaan 6
3447 GM Woerden
Postbus 2051
3440 DB Woerden

Woerden,
12 maart 2018

Ons kenmerk:
2018-1380575259-727

Doorkiesnummer:
0348 - 75 35 72

Onderwerp: Agenda VKC-OCW 13 maart 2018:
Leven Lang Ontwikkelen

Uw brief van:

T: 0348 - 75 35 00

F: 0348 - 75 35 01

E: info@mboraad.nl

www.mboraad.nl

Geachte voorzitter en leden van de Vaste Kamercommissie OCW en van de Vaste Kamercommissie SZW,

Vorige maand debatteerde de Vaste Kamercommissie van SZW met minister Koolmees over arbeidsmarktbeleid. In dat debat gaf de minister het belang aan van het ontwikkelen van een leercultuur in Nederland. Hij refereerde aan het bestuursakkoord van de MBO Raad en OCW, dat een paar dagen daarvoor ondertekend was. Hij prees het mbo, dat vanuit de aanbodzijde klaar staat om leven lang ontwikkelen vorm te geven.

Op de agenda van 13 maart staat leven lang ontwikkelen centraal. Met deze brief informeren wij u over de ambities van het mbo op leven lang ontwikkelen. En we doen een dringend beroep op u om, vanuit uw publieke opdracht, de voorwaarden te creëren om in Nederland een echte leercultuur te ontwikkelen met als onderdelen van het komende Nationaal Leven Lang Ontwikkelen-akkoord een nationale voucherregeling, verbreding van het leven lang ontwikkelen-krediet en een leer-werkbanen-offensief.

Leven Lang Ontwikkelen: de ambitie van het mbo

Het Nederlandse mbo, zo stelt de OESO, behoort tot de best presterende stelsels van de wereld. Eén van de succesfactoren is de nauwe band tussen het bedrijfsleven en de duale opleidingsmogelijkheden (beroepsbegeleidende leerweg – bbl - en beroepopleidende leerweg – bol). Deze voor het stelsel kenmerkende eigenschappen zijn sterke troeven voor het ontplooiën van leven lang ontwikkelen in het mbo. De MBO Raad en de minister van OCW (namens het kabinet) hebben bij de ondertekening van het bestuursakkoord 'Trots, vertrouwen en lef' als ambitie

vastgelegd dat het mbo zich niet alleen richt op onderwijs aan jongeren, maar de publieke onderwijsstructuur ook inzet voor op onderwijs aan volwassenen die na het behalen van hun diploma gedurende hun carrière willen bij-, op- of omscholen.

De Commissie Vraagfinanciering mbo en de Sociaal Economische Raad hebben heldere adviezen aan het Kabinet uitgebracht. Deze adviezen kennen een groot draagvlak bij de mbo-scholen.

Belang van permanent leren

Het belang van permanent leren neemt in de toekomst alleen maar toe door onder andere robotisering en digitalisering. Na diplomering is het voor volwassenen de nieuwe vorm van zekerheid om grip te krijgen en te houden op hun loopbaan en hun eigen ontwikkeling (doorstarten en herstarten). De regie ligt bij de volwassenen en hun werkgevers, ondersteund door een overheid die faciliteert en stimuleert met extra inzet op kwetsbare, achterblijvende groepen.

Een leven lang ontwikkelen moet gericht zijn op het weerbaar maken en wendbaar houden van mensen op de arbeidsmarkt. Met als doel een actieve bijdrage te leveren aan economie en samenleving, met voor het onderwijs als uitgangspunt de vraag op de arbeidsmarkt (doelmatigheid). Tegelijk geven we hier een winstwaarschuwing: het is utopie te verwachten dat een leven lang ontwikkelen ook meteen hét antwoord is op de actuele, explosieve vraag naar goede vakmensen. We hebben als samenleving te maken met de uitdaging dat er simpelweg niet voldoende mensen zijn. Of zoals een landelijke krant afgelopen week over de overspannen arbeidsmarkt kopte: 'De mensen zijn op'.

Doorbraak op leven lang ontwikkelen nodig

Het is nodig dat mensen toegerust zijn om met veranderingen om te gaan, zodat zij volwaardig mee kunnen doen aan de maatschappij en duurzaam kunnen bijdragen aan de economische ontwikkeling. Een doorbraak op dit terrein is noodzakelijk. Voor een deel gaat het daarbij om het wegnemen van belemmerende factoren bij mensen zelf; zoals een beperkt urgentiebesef, een beperkt gevoel van eigenaarschap, negatieve leerervaringen in het verleden of weinig steun van de omgeving. Soms hebben individuen onvoldoende zicht op het scholingsaanbod of sluit het aanbod onvoldoende aan op de vraag. Daarnaast is het nodig dat permanente leercultuur een natuurlijk onderdeel is van het onderwijs, in de breedste zin van het woord.

Wat biedt het mbo?

Mbo-scholen verankeren de 'leercultuur' in het beroepsonderwijs voor starters in het mbo stevig via de drievoudige kwalificatie. Jongeren in een beroepsopleiding kunnen we bewuster maken van nut en noodzaak van een leven lang ontwikkelen in het vakgerichte onderwijs (succesvol je beroep uitoefenen) en in het burgerschapsonderwijs (succesvolle deelname aan de samenleving). Opleiden voor vervolgonderwijs, de derde kwalificatie, krijgt daarmee de dimensie leven lang ontwikkelen.

Op de ontwikkelvraag van volwassenen na diplomering (herstarters en doorstarters) kunnen mbo-scholen beter aansluiten door rekening te houden met wat het individu in de praktijk al heeft geleerd. Daarvoor is het nodig dat mbo-scholen een flexibel aanbod kunnen vormgeven, zowel qua tijd, plaats als onderwijsvorm (blended learning, leren in de praktijk). Juist de bekostigde mbo-scholen zijn vanwege hun regionale inbedding bij uitstek in de positie om een bijdrage te leveren aan het oplossen van deze maatschappelijke vraagstukken.

Het bestuursakkoord beoogt een doorbraak te realiseren op leven lang ontwikkelen. We willen:

- Meer mogelijkheden voor gediplomeerde (jong) volwassenen (herstarters en doorstarters) om delen van mbo-opleidingen met een certificaat af te sluiten. Deze ruimte geldt niet voor jongeren en jongvolwassenen (starters) die we juist zoveel mogelijk een compleet diploma willen laten halen (tenminste een startkwalificatie).
- Meer gebruik maken van mogelijkheden om combinaties van inzet van middelen (vouchers, sectorfondsen, UWV en gemeenten) daarbij te hanteren.
- Meer ruimte voor vrijstellingen voor generieke examenonderdelen voor volwassenen – dit vereist aanpassingen in de regelgeving.
- Meer ruimte voor leven lang ontwikkelen in het Regionaal investeringsfonds.

De MBO Raad zal samen met het ministerie van OCW een handreiking opstellen voor scholen, die hen inspireert om de ruimte die de wet op dit moment al biedt ook daadwerkelijk te benutten. Belangrijk daarbij wel is dat werkgevers en uitzenders het onderwijs in de regio helpen om voldoende volume te creëren, zodat er ook een reëel aanbod tot stand kan komen. Vanzelfsprekend gebruiken we daarbij de diverse (sectorale) tafels binnen de Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB).

Wat vragen we van u?

Nationaal akkoord LLO: nationale voucherregeling, verbreding van het llo-krediet

Om een echte doorbraak op leven lang ontwikkelen te kunnen realiseren is het nodig dat er een nationaal akkoord leven lang ontwikkelen komt, waarvan ook een doorbraak aan de vraagzijde onderdeel uit maakt. De Commissie Vraagfinanciering mbo en de SER hebben vorig jaar haarfijn benoemd hoe de leercultuur in Nederland voor gediplomeerde volwassenen bevorderd kan worden en wat hierin de rol van de overheid kan zijn. Het gaat dan om een goede opvolger van de fiscale scholingsaftrek in de vorm van een nationale voucherregeling - vooral voor mensen die dreigen uit te vallen - én om het leven lang ontwikkelen-krediet krachtig te verbreden naar de bbl. Dat zou een enorme bijdrage kunnen leveren aan arbeidsparticipatie van vele mensen die nu langs de kant te staan of daar dreigen terecht te komen.

En: een leer-werkbanen-offensief

Daarnaast doen we een beroep op u om in samenwerking met werkgevers en onderwijs een leer-werkbanen-offensief voor gediplomeerde volwassenen te initiëren. Beroepsbegeleidende leerwegen zijn een perfect vorm van lerend werken. Zo'n offensief zou voor werkgevers kunnen bijdragen aan versnelling van de gewenste beweging op de arbeidsmarkt richting tekortsectoren. Werkenden en mensen met een uitkering kunnen juist met deze weg 'verleid' worden omdat ontwikkelen hier samengaat met inkomenszekerheid. Voor de laatste groep geldt dat het uitkeringenregime nu 'via algemeen geaccepteerde arbeid' gericht is op 'zo snel mogelijk weer aan het werk'. Het is raadzaam te kijken naar een alternatieve route die via inkomensondersteuning vanuit de bijstandsvoorziening en werkloosheidsverzekering leidt naar de arbeidsmarkt dankzij een mbo-opleiding die inspringt op de vraag van de arbeidsmarkt.

De zorg is een goed voorbeeld van een sector waarvoor zo'n offensief binnen het komende actieprogramma Werken in de zorg zou kunnen bijdragen aan de uitdaging om voldoende beroepskrachten op te leiden, waarbij bijvoorbeeld ook de groep met een uitkering die in deeltijd zou kunnen werken, kan worden uitgedaagd om mee te doen.

We stellen ons bij zo'n offensief het volgende voor:

- Doelgroepen: mensen met een uitkering (ww, bijstand), werkenden die door werkloosheid worden bedreigd en statushouders.
- Vereist: nauwe betrokkenheid werkgevers (bbl'ers krijgen arbeidscontract) voor het bieden van kansen aan iedereen (geen cherry picking). Dus ook voor degenen die al lang(er) in de bijstand zitten, werkloze 50+ers en andere kansarme(re) groepen.
- Offensief per sector, met oog voor het risico dat sectoren elkaar niet 'kapot' concurreren in de strijd om de werknemer. Niet alleen de zorg, ook bijvoorbeeld defensie, het onderwijs, de techniek zitten de springen om mbo'ers.
- Doel: leer-werkbaan-offerte (match van talent en geschikt werk, contract met school voor opleiding één dag per week, contract met werkgever voor vier dagen, salaris(voorwaarden)).
- Vrijstellingen voor vaardigheden die je vanwege werkervaring al beheerst: een 30-jarige dakdekker of 57-jarige oud-werknemer van een failliet gegaan warenhuis moet aantoonbare ervaring kunnen 'omzetten' in vrijstellingen die het in tijd eenvoudiger maken om alsnog een mbo-diploma te halen in een ander vakgebied.

Met zo'n offensief kunnen we ook (on)gediplomeerde volwassenen die (nog) geen werk hebben op weg helpen. Het kan niet zo zijn dat 1 miljoen mensen met talenten, passies en ontwikkel-mogelijkheden langs de kant blijven staan terwijl iedereen hard nodig is om bij te dragen aan de ontwikkeling van ons land; zowel economisch als maatschappelijk.

Het mbo staat, met onze partners (bedrijfsleven, sociale partners) in de Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), klaar om met u het Nationaal akkoord leven lang ontwikkelen mede vorm te geven en ook gediplomeerde volwassenen een serieuze mogelijkheid te bieden bij te leren voor de arbeidsmarkt van morgen.

Met vriendelijke groet,

Ton Heerts
voorzitter

c.c. de minister van OCW, mevrouw I.K. van Engelshoven
de minister van SZW, de heer W. Koolmees
de staatssecretaris van SZW, mevrouw T. van Ark
de minister van VWS, de heer H.M. de Jonge
de staatssecretaris van VWS, de heer P. Blokhuis

